

טבת התשפ"ה | ינואר 2025

משרד מבקר המדינה
ונציב תלונות הציבור

ביקורת המדינה בזמן מלחמה

ישי וקנין

מנכ"ל משרד מבקר המדינה
ונציב תלונות הציבור

הדילמות בתחילת המלחמה

היחס בין הביקורת
שנקבעה בתוכנית
העבודה השנתית לבין
ביקורת על המלחמה

ביקורת מקיפה
וארוכה אל מול הרצון
להשפיע בזמן אמת
בטווח קצר

הפעלת נציבות
תלונות הציבור
בזמן המלחמה

באירוע בסדר גודל
עצום מה עושה מבקר
המדינה פועל או לא?

האם נכנסים
לביקורת
בזמן אמת

איזה דרגים ייבדקו
במהלך המלחמה

כדי להחליט יוצאים לשטח!

סיורים ביישובי
עוטף עזה והדרום

פעולות צותי הביקורת

סורים
ביישובי הצפון

פעולות צותי הביקורת

ביקור במלונות
אליהם פונו
המפונים

פעולת צותי הביקורת

פגישה עם ראשי
רשויות בקווי
העימות

פעולות צוותי הביקורת

מפגש עם
ראשי רשויות
קולטות

פעולות צותי הביקורת

ביקורי באזורי
הלחימה

פעולות צוותי הביקורת

התאמת עבודת הנציבות למציאות

יציאה לשטח
של צוותים
למלונות המפונים

התאמת עבודת הנציבות למציאות

יציאה של צוותים
לשטחי כינוס של אנשי
מילואים

פעילות נציבות תלונות הציבור ב-60 הימים הראשונים ל"חרבות ברזל"

40%

שיעור הפניות הקשורות
למצב החירום שבהן ניתן מענה
מייד בדרך של מתן מידע והכוונה

1,843

שיחות התקבלו
בקו החם

503

שעות פעילות
הקו החם 24/6

64

ביקורים במרכזי מפונים
מטבריה בצפון ועד אילת בדרום

67.8%

שיעור התלונות
שבאו על תיקון
מכלל התלונות
שהבירור בהן הסתיים

דרום

43%

פניות שהתקבלו בנציבות
תלונות הציבור בתקופת
הדוח היו מתושבי מחוז דרום

עיקרי הנושאים שטופלו בנציבות תלונות הציבור

הגנת העורף

(מרחבים מוגנים, צופרים)

חינוך והשכלה

(תנאי שהות, אבטחה, הסעות)

מענקים

(פיצויים, מענקים שונים)

השירות לציבור

(מוקדי השירות, טיפול בפניות)

בריאות

(תרופות, שירות רפואי)

רווחה

(סיוע כספי, טיפול סוציאלי)

חופש תנועה

(מחסומים)

שעת חירום

(טיפול במפונים, פינוי אוכלוסייה)

פעולות מבקר המדינה בעקבות הנושאים שעלו מהסיורים בשטח

מכתבי מבקר המדינה לדרג המדיני בתחילת המלחמה

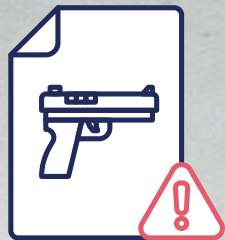
פינוי אוכלוסייה

כשלים ופערים
בטיפול
בעורף האזרחי

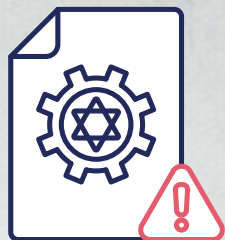
תהליך הנפקת
רישיון כלי ירייה

הרשאות תקציביות
לרשויות המקומיות

ניהול החברות
הממשלתיות
בתקופת המלחמה

מערך בריאות הנפש

הגבלת שכר טרחת עו"ד בגין
שירותים משפטיים לנפגעים

מכתבי מבקר המדינה לדרג המדיני בתחילת המלחמה

מתוך מיפוי הליקויים והפערים השונים
המפורטים להלן עולה כי המכנה
המשותף הנוגע לרובם המוחלט הוא
היעדר ההיערכות לשעת חירום ויישום
לקוי של פעולות בפועל. יצוין כי חלק
מן הליקויים הנגלים כעת עלו בדוחות
מבקר המדינה בעבר; לדוגמא בתחומי
המיגון, המקלוט ופינוי האוכלוסייה,
בטיפול בנפגעי חרדה בשעת חירום
בחינוך ולמידה מרחוק ועוד.

מכתב מבקר המדינה לראש הממשלה – נובמבר 2023

מכתבי מבקר המדינה לדרג המדיני בתחילת המלחמה

מתוך התכתובת בין שר הביטחון
לשר הפנים עולה כי נושא האחריות
לפינוי אוכלוסייה אזרחית בחירום
וקליטה לא בא על פתרונו.

קיימת חשיבות עליונה בהסדרת
הטיפול באוכלוסייה מפונה. סוגיה זו
התחדדה ביתר שאת במהלך סיורים
שקיימתי בגזרות הצפון והדרום מאז
תחילת מלחמת "חרבות ברזל" וכן
במסגרת פגישותיי עם מפונים
וראשי רשויות.

מכתב מבקר המדינה לראש הממשלה – יוני 2024

מכתבי מבקר המדינה לדרג המדיני בתחילת המלחמה

על כן, נדרש לפעול ללא דיחוי
להסדרה של הנדון, ובכלל זה,
לפעול לקביעת תעריף מפוקח והוגן
בגין שירותים משפטיים המוענקים
הן לפצועי צה"ל והן לנפגעי פעולות
איבה.

מכתב מבקר המדינה לשרי המשפטים, הביטחון,
האוצר והעבודה – נובמבר 2023

"ועדת העבודה והרווחה דנה בהצעות חוק שיגבילו את שכר הטרחה בתביעות של נכי כוחות הביטחון, נפגעי פעולות איבה, משפחות שכולות, פדויי שבי ובני משפחה של חטופים ונעדרים"

הנעה לפעולה – דיון בוועדת העבודה והרווחה בכנסת
יוני 2024

החלטה על כניסה לביקורת על המלחמה

חלוקת נושאי
הביקורת
לדוחות שיבדקו
בטווח הקצר
ובטווח הארוך

הביקורת תהא
נוקבת תוך
הטלת אחריות
אישית על
האחראים
לאסון

התקבלה
החלטה לקיים
ביקורת
על כל הדרגים –
הדרג המדיני;
הדרג הצבאי
והדרג האזרחי

בינואר 2024
התקבלה
החלטה על
כניסה לביקורת
בזמן אמת
על המלחמה

הנעה לתיקון
ליקויים תוך
כדי ביקורת

כל ביקורת תבדוק
את כלל הגורמים
המעורבים בנושא

ביצוע ביקורת
על המלחמה
לצד ביקורת
שהחלו
בשנת 2023

הביקורת על
צה"ל בטווח
הקצר לא
תתמקד בכוחות
הלוחמים, אלא
רק ביחידות
שבמעטפת

ביקורת על הדרג המדיני

תפיסת
הביטחון הלאומי

ניהול מטות
החירום
האזרחיים

תפקוד הקבינט
החברתי-כלכלי

תפקוד הקבינט
מדיני-ביטחוני

הסיוע הכלכלי
לרשויות
מקומיות
במלחמת
חרבות ברזל

היערכות המדינה
לאירוע סייבר

הכנת "תקציב
המלחמה"
לשנים
2024-2023

ההסברה
הממשלתית
במערכה על
דעת הקהל
הבין-לאומית

ביקורת על הדרג הביטחוני

רישוי המסיבה
ברעים
ואבטחתה

ההתרעה
המודיעינית

הגנת הגבול
ברצועת עזה
לפני השבעה
באוקטובר

מהלך האירועים
בשבעה
באוקטובר

שימור יכולות
ייצור אמל"ח
כחול-לבן

שקיפות צה"ל
לאויב

אורך נשימה
בתחמושת

התמודדות
עם איום
תת-הקרקע

הגנת הערים
והיישובים
בערי הדרום

ביקורת על המרכיב האזרחי במלחמה

הטיפול
בנפגעי נפש

הסדרת הסיוע
לנפגעי
פעולת איבה

הפעלת
מרכזי החוסן

טיפול בחללים
אזרחיים
בשבעה
באוקטובר

פינוי פצועים
אזרחיים
בשבעה
באוקטובר

פינוי
האוכלוסייה
מהיישובים

פעילות
קרן הפיצויים
ומס רכוש

שיקום יישובי
הדרום והצפון

סיוע כלכלי
לעסקים קטנים

אפקטיביות הביקורת

האם ביצוע הביקורת בזמן אמת עשוי לסייע למנוע את הנזק או לצמצם אותו?

מהות הסיכון

האם צפוי להיגרם נזק חמור, מוחשי ובלתי הפיך כתוצאה מדרך הטיפול באירוע הנבדק?

ביקורת בזמן אמת שיקולים לקבלת ההחלטה

מענה לסיכונים

האם צוותי הביקורת יוכלו להתמודד עם סיכוני הביקורת בזמן אמת?

החשיבות הציבורית

האם לאירוע חשיבות ציבורית המצדיקה ביקורת בזמן אמת?

ביקורת בזמן אמת – הזדמנויות מול סיכונים

הסטת קשב מהמבוקרים

צמצום הנושא הנבדק

ביסוס ממצאים חלקי

אירוע מתגלגל

מעורבות בקבלת החלטות

סיכונים

מניעה או צמצום הנזק

הנעה לפעולה

שקיפות ציבורית

הגברת רמת האחריות

שיפור התועלת לציבור
בזמן אמת

הזדמנויות

סיכום

ביקורת
מערכתית

תיקון ליקויים
תוך כדי
המלחמה

ביקורת מדינה
עצמאית ובלתי
תלויה

ביקורת
המטילה
אחריות אישית

ביקורת מקיפה
על כל
הדרגים במדינה

מענה מייד
לאזרחים
במצב משברי

משרד מבקר המדינה
ונציב תלונות הציבור

תודה

